

TOELICHTING

Samenwerkingsovereenkomst Integraal Zorg Akkoord Noord- en Midden-Limburg

Aanleiding

In deze toelichting wordt antwoord gegeven op de vraag hoe de samenwerkingsregio Noord- en Midden-Limburg uitvoering geeft aan de doelstellingen uit het Integraal Zorgakkoord. Daar hoort bij dat er een gemeente wordt aangewezen als mandaatgemeente (is gemeente Venlo), maar ook dat er een samenwerkingsovereenkomst wordt opgesteld die door alle 14 gemeenten wordt vastgesteld. Hieronder treft u de achterliggende informatie en de uitgangspunten aan die hebben geleid tot de samenwerkingsovereenkomst zoals die bijgevoegd is bij het collegevoorstel.

Inleiding

Integraal Zorgakkoord (IZA)

Het IZA heeft als doel de zorg voor de toekomst goed, toegankelijk en betaalbaar te houden. Het richt zich in hoofdzaak op de houdbaarheid van het zorgstelsel en gaat vooral over structuur en het vastleggen van samenwerkingsafspraken en de verbinding met zorgpartijen. Daarnaast zijn er afspraken gemaakt over de beschikbare (financiële) groei per sector: minder groei in de tweedelijnszorg (medisch specialistische zorg en ggz) en meer groei in de eerstelijnszorg (o.a. huisartsenzorg en wijkverpleging). Zorgverzekeraars zijn hiervoor primair in de lead. Gemeenten, zorgaanbieders, patiëntenorganisaties en welzijn- en andere maatschappelijke partners spelen hierin wel een belangrijke rol.

In het IZA zijn afspraken gemaakt over de versterking van de samenwerking tussen het gemeentelijk sociaal domein en de eerstelijnszorg (wijk/buurtzorg, huisartsen en lichte vormen van GGZ). Daarnaast zijn afspraken gemaakt om domeinoverstijgend werken (tussen verzekerde zorg, langdurige zorg, maatschappelijke zorg en ondersteuning en jeugdzorg) makkelijker te maken en de financiering van domeinoverstijgende samenwerking mogelijk te maken. De samenwerking tussen gemeenten en zorgpartijen moet meer lokaal maatwerk mogelijk maken.

De bedoeling is dat deze samenwerking regionaal wordt georganiseerd, onder andere door het opzetten van een 'regionale preventie-infrastructuur'. De gemeenten en de marktleider zorgverzekeraar in de zorgkantoorregio faciliteren gezamenlijk de samenwerking in de regio. Op basis van een (bestaand of herijkt) regiobeeld maken partijen in de regio afspraken over hoe zij gaan samenwerken en hoe zij uitvoering gaan geven aan het regioplan.

SPUK IZA

Voor het opstellen van het regiobeeld, het regioplan en de uitvoering daarvan zijn middelen beschikbaar gesteld per regio, in de vorm van een specifieke uitkering (SPUK IZA). Deze middelen zijn beschikbaar van 2023 tot en met 2026. Ze worden (na aanvraag) uitgekeerd aan de mandaatgemeente van betreffende regio. Voor de regio Noord- en Midden-Limburg gaat het om een bedrag van 4,7 mln. per jaar.

De middelen zijn bedoeld voor onderstaande inzet en activiteiten van gemeenten:

1. Organisatie en coördinatie van regionale samenwerking met zorgverzekeraars, zorgkantoren en zorgaanbieders op basis van de regionale samenwerkingsagenda/het regioplan;
2. Structurele inzet op de netwerksamenwerking van het sociaal domein, met GGZ, eerstelijnszorg en huisartsenzorg;
3. Structurele inzet op coördinatie en organisatie van de in IZA afgesproken domeinoverstijgende keteninterventies;
4. Inrichten en bemensen van een dekkend netwerk van laagdrempelige steunpunten in de regio voor mensen met psychische kwetsbaarheid;
5. Regionaal stimuleren van de inzet van e-health-toepassingen, anonieme hulplijnen en vormen van digitale/hybride zorg;
6. Extra inzet van gemeenten voortkomend uit het gezamenlijke, aan IZA gekoppelde, regioplan.

Samenvoeging twee regio's tot NML

De samenwerkingsregio's voor het IZA zijn in principe gelijk aan de zorgkantoorregio's. Binnen de zorgkantoorregio Noord- en Midden-Limburg werden in eerste instantie twee afzonderlijke regio's gezien: Midden en Noord. Echter, omdat onze problematiek niet zo veel verschilt en een aantal partners (waaronder de GGD) op NML-schaal zijn georganiseerd, is in overleg met de 14 gemeenten besloten om te gaan voor één regio NML voor IZA, zie ook besluitvorming rondom het aanwijzen van de mandaatgemeente, zaaknummer 49270.

Aanwijzen mandaatgemeente

De mandaatgemeente kan namens de regiogemeenten de SPUK-middelen aanvragen, ontvangen en beheren. Ook is de mandaatgemeente verantwoordelijk voor de juiste verantwoording van uitgave van middelen. Voor de regio NML is Venlo gemandateerd door de overige gemeenten om op te treden als mandaatgemeente voor de regio (zaaknummer 49270).

De taken die daarbij horen, zijn:

- Het aanvragen van middelen, het beheren en uitgeven van deze middelen, en het daarover verantwoording afleggen aan de subsidieverstrekker;
- Het samen met de zorgverzekeraar coördineren van de samenwerking tussen partijen zodat de taken benoemd in de werkagenda VNG bijlage 2 GALA (zie bijlage 1) worden opgepakt. Onderdeel van deze werkagenda is monitoring;
- Het maken van afspraken en het sluiten van overeenkomsten binnen de governance van de regionale samenwerking IZA;
- Het zijn van een aanspreekpunt voor betrokkenen bij het opstellen van het regiobeeld en het regioplan.

Stuurgroep en werkgroep

Er is een stuurgroep IZA NML ingericht, met vertegenwoordigers van de verschillende partijen, zoals de zorgverzekeraars, zorgaanbieders (onder andere ziekenhuizen en ouderenzorg en GGZ), welzijnsinstellingen, gemeenten en GGD. De gemeente Venlo zit (als mandaatgemeente) namens Partijen in de Stuurgroep IZA NML. Daarnaast zit ook de wethouder IZA van de gemeente Roermond in de Stuurgroep en heeft daar een adviserende rol. Een werkgroep IZA NML met een brede afvaardiging van diezelfde partijen bereidt de besluiten van de stuurgroep voor.

De wethouder Jeugd, Onderwijs en Financiën van de gemeente Venlo neemt deel aan de stuurgroep IZA NML, evenals de wethouder IZA van de gemeente Roermond. De wethouders IZA van de gemeenten Weert en Horst aan de Maas zijn hun vervangers. Gezamenlijk bereiden deze vier gemeenten de in te brengen standpunten in de Stuurgroep IZA voor. Zij worden daarbij ondersteund door een ambtelijke werkgroep, bestaande uit ambtenaren van dezelfde vier gemeenten.

Regiobeeld

Medio 2023 is het regiobeeld Noord- en Midden-Limburg opgesteld. In het regiobeeld staan feitelijke ontwikkelingen over bijvoorbeeld de zorgbehoefte, de capaciteit van zorg, welzijn en ondersteuning. Uit het regiobeeld komt naar voren dat de toegankelijkheid van zorg het grootste knelpunt in de regio is. De toegankelijkheid staat onder druk door twee regionale opgaven:

- toename van en een complexere zorgvraag en ondersteuning, en
- arbeidsmarktproblematiek.

Vervolgstappen:

Opstellen Regioplan

Noord- en Midden-Limburg kampt met een stijgende grijze druk, armoedeproblematiek en een lage (ervaren) gezondheid. Verder komt uit het regiobeeld een toename van en een complexere zorgvraag en de arbeidsmarktproblematiek naar voren. Nu al zetten personeelstekorten de toegankelijkheid onder druk. Vanuit het regiobeeld is in het najaar 2023 met een brede vertegenwoordiging vanuit de regio het regioplan opgesteld en afgestemd.

Vermindering van behoefte aan aanvullend personeel is een indicatie dat de regio gezonder wordt én de zorg toegankelijker wordt. Het aanpakken van de regionale opgaven vraagt om een cultuur en gedragsbeweging vanuit zowel inwoners als aanbieders. Er zijn vijf regionale thema's geformuleerd als oplossingsrichting voor de regio-opgaven, te weten 1 Gezond vooruit, 2 Regionale en digitale organisatie van zorg & welzijn, 3 Langer en beter thuis vooruit, 4 Toekomstbestendige arbeidsmarkt en 5 Duurzaam regionaal gezondheidsinformatiestelsel. Per thema is uitgewerkt wat de doelstelling is en welke impactvolle veranderbewegingen daarbij horen. Lopende en beoogde initiatieven in de regio zijn opgehaald en dragen allemaal bij aan de regionale opgaven en vijf thema's. Voor elk thema zijn aanvullende initiatieven geïdentificeerd die bijdragen aan de doelstelling van het thema en daarmee de zorg anders organiseren en de behoefte aan personeel verlagen. Per thema zal ná 1 januari een verdieping en specifieke planning worden uitgewerkt. Het regioplan wordt in december (vóór 1 januari 2024) opgeleverd.

Uitvoeringsplan

Het regioplan geeft de richting en beweging aan die we met IZA nastreven de komende jaren, 2024-2026. Daarnaast is er binnen IZA een werkagenda voor gemeenten (bijlage F in IZA en bijlage 2 in GALA) opgenomen. Vanuit het regioplan en de werkagenda zal er voor en door de 14 gemeenten een uitvoeringsplan voor dat jaar opgesteld worden, waarin nader wordt beschreven hoe de gemeenten de doelstelling van IZA halen en welke thema's en of initiatieven in dat jaar worden opgepakt, inclusief een begroting en toetsingskader. Het uitvoeringsplan gaat met name over de besteding van de SPUK-IZA voor alle regiogemeenten (4,7 miljoen) in de samenwerkingsregio. Gemeente Gennep neemt vanwege haar geografische ligging deel aan twee regio's, en kijkt per project waar ze bij aansluit. Gennep verwacht op ca. 50 % (financiële) inzet per regio te zullen uitkomen.

Voor 2024 zal het uitvoeringsplan begin 2024 worden opgesteld. Daarna kan het in december voorafgaande aan het uitvoeringsjaar worden opgesteld. Het uitvoeringsplan wordt opgesteld door de betrokken ambtenaren van alle 14 gemeenten en voorgelegd ter vaststelling aan alle portefeuillehouders IZA (zie Portefeuillehoudersoverleg IZA NML pag 5).

Opstellen Samenwerkingsovereenkomst

De samenwerkingsovereenkomst bepaalt hoe de gemeenten in de regio samenwerken en wat de ruimte wordt van de mandaatgemeente om te handelen en is daarmee een beperking van het reeds gegeven mandaat, dat in feite 'ongelimiteerd' is.

De opgelegde taken (binnen het IZA) als mandaatgemeente zijn het aanvragen van de SPUK IZA en het verantwoorden daarvan. De SOK regelt de samenwerking en besluitvorming, met in achtneming van de opgelegde taken.

Waarvoor is de samenwerkingsovereenkomst:

- Voor het maken van afspraken hoe iedereen betrokken is en inbreng heeft.
- Voor het maken van afspraken over hoe besloten wordt over de inzet van middelen.
- Voor het opzetten van een structuur van samenwerking ten behoeve van eerdergenoemde punten.

Op basis van een Regioplan gaan we als samenwerkende partners (gemeenten, zorgaanbieders, welzijnsorganisaties en zorgverzekeraars) uitvoering geven aan de transformatie om ervoor te zorgen dat de zorg toegankelijk, betaalbaar en van goede kwaliteit blijft.

Om deze taken te realiseren is samenwerking met de andere partijen noodzakelijk. De gemeenten zijn daarin dan één partij. Hoe wij als gemeenten als één partij samenwerken regelen we in de SOK.

Sturingsfilosofie

Binnen de regio NML werken we in het kader van IZA met 14 gemeenten. Om tot de juiste betrokkenheid, inbreng en besluitvorming te komen, zijn er verschillende vormen van sturing mogelijk. Hieronder geven we drie mogelijke opties weer:

Optie 1: Venlo in de lead, Venlo als mandaatgemeente neemt besluiten (1+13)

Optie 2: Kopgroep, 4 grootste gemeenten besluiten (4+10)

Optie 3: Samen sterk, alle 14 gemeenten besluiten gezamenlijk (14)

Voor- en nadelen tabel:

	Slagkracht	Betrokkenheid	Samenwerken	Transparantie
Venlo in de lead	+++	---	---	---
Kopgroep	++	+	+	+
Samen sterk	---	+++	++	+++

Slagkracht = snel beslissen (kan ook via DB)

Betrokkenheid = meedoen, geïnformeerd zijn en verantwoordelijk voelen

Samenwerken = relatie opbouwen

Transparantie = helder in communicatie en besluitvorming

Zo is snel zichtbaar dat het gezamenlijk beslissen leidt tot een grote betrokkenheid van alle gemeenten. Ook de transparantie is dan groot. Maar het leidt tot weinig slagkracht en werkbaarheid. Om slagvaardig te zijn en een werkbare situatie te creëren voor de dagelijkse gang van zaken wordt de kerngroep in stelling gebracht. Die kerngroep kan handelen binnen het afgesproken jaarplan en jaarbegroting. Grote afwijkingen worden gezamenlijk besloten.

De bestuurlijke samenwerking richten we als volgt in:

Mandaatgemeente Venlo

De mandaatgemeente heeft een aantal taken die door de Regeling IZA zijn voorgeschreven, zoals SPUK IZA aanvragen en beheren. Ook vertegenwoordigt de mandaatgemeente de regiogemeenten in regionale overleggen, zoals de stuurgroep IZA NML.

Portefeuillehoudersoverleg IZA NML (PhO IZA NML)

Hierin zitten alle portefeuillehouders IZA van de 14 gemeenten, met afdoende beslissingsbevoegdheid. Hoe een gemeente de beslissingsbevoegdheid regelt is aan de gemeente zelf. De een zal dat doen met een machtiging aan de portefeuillehouder. De ander zal dit doen door het college een besluit te laten nemen dat vervolgens door de portefeuillehouder wordt ingebracht. Het PhO stelt het uitvoeringsplan vast, inclusief begroting en toetsingskader.

Kerngroep IZA NML

De kerngroep IZA NML bestaat uit vier portefeuillehouders IZA, waaronder de portefeuillehouder van mandaatgemeente. De kerngroep neemt besluiten over uitgaven van de SPUK IZA, binnen de kaders van het uitvoeringsplan en het toetsingskader. De kerngroep legt verantwoording af aan het PhO.

Naast de bestuurlijke inrichting van de samenwerking, is het van belang te kijken naar de ambtelijke organisatie. De ambtelijke samenwerking richten we als volgt in:

Projectleiding

De projectleiding ondersteunt de mandaatgemeente en de kerngroep in de werkzaamheden. Tevens is de projectleiding het aanspreekpunt voor IZA, bestuurlijk en ambtelijk. De projectleiding organiseert informatie en samenwerking binnen de 14 gemeenten.

Contactambtenaren IZA

De contact-ambtenaren IZA (meestal beleidsadviseurs) ondersteunen de portefeuillehouder IZA in hun gemeenten, bereiden zaken voor en vertalen informatie naar hun eigen gemeenten.

Ambtelijke agendacommissie

De ambtelijke agendacommissie bestaat uit medewerkers van de Mandaatgemeente, Weert, Roermond en Horst a/d Maas en bereidt de vergaderingen voor van de Stuurgroep IZA en het PhO IZA.

SPUK IZA

Voor activiteiten in het kader van ambities en doelen zoals gesteld in het IZA heeft het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport aan elke regio middelen ter beschikking gesteld, de zogenaamde SPUK IZA middelen. Deze middelen worden uitgekeerd aan de mandaat-gemeente van betreffende regio. Voor 2023 zijn deze middelen ambtshalve verleent á 4.747.850,- euro excl. BTW. Er zal voor deze uitkering een afdracht aan het BTW-Compensatiefonds plaatsvinden. Op 29 sept 2023 is per brief de verlening van middelen kenbaar gemaakt en zijn de middelen overgemaakt. Het mag duidelijk zijn dat de verleende middelen á 4,7 mln. niet allemaal ingezet kunnen worden voor 1 jan 2024. De resterende middelen kunnen niet worden overgeheveld naar 2024 en worden teruggestort.

Om aanspraak te maken op de SPUK IZA middelen van 2024 e.v. moet er een aanvraag worden ingediend, vóór 1 jan. 2024. In de aanvraag moet het regioplan inclusief begroting en de samenwerking (in een overeenkomst) opgenomen worden. De aanvraag wordt ingediend door de mandaat-gemeente.

Met het collegebesluit dat in alle 14 gemeenten is aangenomen is gesteld dat Venlo als mandaat-gemeente de SPUK IZA middelen kan aanvragen (en beheren). Aanvullend op het mandaat sluiten we een samenwerkingsovereenkomst, die het mandaat inperkt.

Om uitvoering te kunnen geven aan het nemen van beslissingen van middelen uit SPUK IZA door de kerngroep, zal een toetsingskader en procedure voor beoordeling van activiteiten en projecten opgesteld worden. Het toetsingskader en de procedure worden opgenomen in het uitvoeringsplan. Het uitvoeringsplan wordt door het PhO IZA vastgesteld.

Verantwoording

Voor de verantwoording van de middelen uit SPUK IZA volgen we de instructies uit de IZA-regeling en de beschikking (VWS). Dit betekent dat de regiogemeenten zelf de bestedingen in het kader van SPUK IZA verantwoorden via SiSa. Venlo als mandaatgemeente houdt het totaaloverzicht en rapporteert naast de eigen uitgaven ook de overgedragen middelen richting de regiogemeenten. In het daaropvolgend jaar rapporteert Venlo de werkelijke bestedingen van de regiogemeenten op basis van hun SiSa-verantwoordingen. Indien er een verschil zit tussen de SiSa-verantwoorde middelen door de regiogemeenten en de overgedragen middelen door Venlo, vindt er een verrekening plaats. Om goed uitvoering te kunnen geven aan bovenstaande zullen er binnen het uitvoeringsplan werkafspraken opgesteld worden voor de verantwoording van SPUK IZA. Er wordt een financiële werkgroep opgericht, die als klankbordgroep een adviserende rol heeft ten aanzien van de financiële processen en de verantwoording gedurende de looptijd van IZA. Deze werkgroep bestaat uit financiële adviseurs van de vier gemeenten Horst a/d Maas, Venlo, Weert, Roermond aangevuld met de projectleiding.